

ผลกระทบจากการเดินทางไปต่างประเทศ ของคนไทยต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

อุดมศักดิ์ ศीलประชาวังศ์*

(รับวันที่ : 10 เมษายน 2560 ; ตอบบรรณาธิการ : 10 พฤษภาคม 2560)

บทคัดย่อ

การเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศของคนไทย ประกอบด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และ หลังการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ กิจกรรมดังกล่าวได้สร้างผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ศึกษาการค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งก่อนการเดินทางและหลังจากกลับจากการเดินทาง เพื่อใช้อธิบายผลกระทบของการใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศ ผลการศึกษาพบว่ารายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นในประเทศ อันเนื่องจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศมีมูลค่าประมาณ 114,342.965 ล้านบาท และนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการใช้จ่ายระหว่างอยู่ต่างประเทศเท่ากับ 213,189 ล้านบาท ตัวชี้วัดโดยรวมของการใช้จ่ายภายในประเทศของคนไทยที่ไปต่างประเทศมีค่าเท่ากับ 2.40

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวต่างประเทศ, ธุรกิจการท่องเที่ยว, การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว, ประเทศไทย

* รองศาสตราจารย์ประจำ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกระบือ กรุงเทพฯ 10240 - Email: udomsak.s@nida.ac.th

Impacts of Thai Outbound Tourism on Domestic Tourism Related Businesses

Udomsak Seenprachawong*

(Received : April 10, 2017 ; Accepted : May 10, 2017)

Abstract

Outbound tourism involves three phases of activities: before, during, and after the trip. These activities have an impact on domestic tourism related businesses. This research intends to study Thai outbound tourists' expenditures involving three phases of activities. The results can then be used to explain impacts of tourists' expenditures on domestic tourism related businesses in Thailand. It has been found that Thai outbound tourists' spending was estimated at 114 billion baht. The other 213 billion baht was spent in foreign countries. Income multiplier of Thai outbound tourism is estimated to be 2.40.

Keywords: Outbound Tourism, Tourism related Business, Tourists' Spending, Thailand

* Associate Professor of Economics, Graduate School of Development Economics, National Institute of Development Administration, Serithai Road, Klong-Chan, Bangkok 10240, Thailand - Email: udomsak.s@nida.ac.th

1. บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวในต่างประเทศของคนไทย (Outbound Tourism) มีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ตลอด 10 กว่าปีที่ผ่านมา โดยคนไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10.4 ต่อปี มีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อวันในการท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี และค่าใช้จ่ายรวมของคนไทยทั้งหมดที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2555 คนไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 5,721,485 คน มีจำนวนวันท่องเที่ยวเฉลี่ย 5.14 วัน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่อวัน 4,687.81 บาท ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายรวมของคนไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งสิ้น 137,861.37 ล้านบาท ซึ่งเป็นปริมาณการใช้จ่ายที่สูงมากเมื่อเทียบกับมุมมองด้านรายรับรวมที่ประเทศไทยได้มาจากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ 983,928.36 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

การเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศของคนไทยสร้างผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจให้กับประเทศในรูปแบบของค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ที่ประเทศไทยต้องสูญเสียโอกาสจากการได้รับรายได้ดังกล่าว เนื่องจากรายจ่ายส่วนหนึ่งของนักท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ให้กับธุรกิจการท่องเที่ยวภายในประเทศ ในการเดินทางออกนอกประเทศของคนไทยในแต่ละครั้ง จะมีค่าใช้จ่ายทั้งหมด 3 ส่วน คือ รายจ่ายที่เกิดขึ้นก่อนเดินทางออกนอกประเทศ รายจ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ในต่างประเทศ และรายจ่ายที่เกิดขึ้นหลังกลับจากการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศกลับภูมิลำเนา (World Tourism Organization, 2006) กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายเหล่านี้ได้สร้างผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศ กล่าวคือ กิจกรรมการเตรียมตัวของคนไทยก่อนเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ เช่น การเดินทางภายในประเทศ (ทางรถยนต์ ทางรถไฟ ทางเครื่องบิน ทางเรือ) จากภูมิลำเนายังจุดเดินทางออกนอกประเทศ การซื้อกระเป๋าเดินทางและอุปกรณ์เดินทาง การซื้อประกันอุบัติเหตุ การตรวจสภาพร่างกาย การติดต่อว่าจ้างบริษัทตัวแทนนำเที่ยวหรือบริษัททัวร์ การติดต่อจองตั๋วเครื่องบิน และที่พัก เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมกิจกรรมหลังจากการเดินทางกลับเข้ามาในประเทศ เช่น การเดินทางภายในประเทศเพื่อกลับไปยังภูมิลำเนา การพักผ่อนก่อนการเดินทางกลับภูมิลำเนา เป็นต้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ถือเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นภายในประเทศด้วย

ทั้งนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศยังมีอยู่ไม่มากนักงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านพฤติกรรมและปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของการเดินทางไปต่างประเทศของคนไทย (เช่น งานวิจัยของ Sirapan (2002), Chaipinit (2008) เป็นต้น) ในขณะที่ งานวิจัยของปิยะลักษณ์ พุทธรังค์ (2555) ได้ศึกษาการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศแต่ไม่ได้ลงรายละเอียดประเภทค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งก่อนการเดินทางและหลังจากกลับจากการเดินทาง ทำให้ไม่สามารถอธิบายผลกระทบของการใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศได้ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ต้องศึกษารายละเอียดของประเภทรายจ่ายของนัก

ท่องเที่ยวที่แยกรายจ่ายในหมวดสาขาธุรกิจต่างๆ ตามกรอบขององค์การการท่องเที่ยวโลก (อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2551;อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2552;อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2555)

สำหรับการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศนั้นจัดเป็นส่วนรั่วไหล (Leakages) ของเศรษฐกิจเพราะเป็นเงินที่ไหลออกนอกประเทศ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศของคนไทยสามารถสร้างผลกระทบให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการการประมาณการรายได้ที่เกิดขึ้นภายในประเทศอันเนื่องมาจากการการใช้จ่ายภายในประเทศของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ ผลการศึกษาที่ได้จำนำไปใช้ในการสร้างตารางบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไปโดยการศึกษานี้จะจำแนกออกเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการเตรียมตัวเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศและการใช้จ่ายหลังกลับจากการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยประเภทของการใช้จ่ายจะจำแนกออกเป็น 12 สาขาหลักคือ ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าเดินทางโดยรถไฟ ค่าเดินทางโดยรถยนต์ ค่าเดินทางโดยเรือ ค่าเดินทางโดยเครื่องบิน ค่าเช่าอุปกรณ์การขนส่ง ค่าบริการตัวแทนนำเที่ยวและบริการจองอื่นๆ ค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ค่าบริการเกี่ยวกับกีฬาและนันทนาการ ค่าซื้อของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ (เช่น นวด สปา เรียนทำอาหาร เป็นต้น) โดยในส่วนต่อไปของงานศึกษานี้จะอธิบายถึงการจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนที่ 3 จะแสดงผลการศึกษา และส่วนที่ 4 จะเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากงานวิจัย

2. การจัดเก็บข้อมูลและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Data Collection and Sampling)

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยแบบสอบถามจำนวน 1,170 ตัวอย่างใน 16 จังหวัดเป้าหมาย ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ภูเก็ต ขอนแก่น อุดร นครราชสีมา ชลบุรี ระยอง ตราด กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และกระบี่ การคัดเลือกจังหวัดเป้าหมายให้สอดคล้องกับจังหวัดเป้าหมายในการสร้างบัญชีประชาชาติระดับจังหวัด

เนื่องจากเป้าหมายประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้ก็เพื่อต้องการทราบรายจ่ายของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ ดังนั้นในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนการใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ โดยจำแนกออกเป็น 4 ทวีป ได้แก่ เอเชีย ยุโรป อเมริกา และโอเชียเนีย จำนวนตัวอย่างแยกตามรายจังหวัดแสดงในตารางที่ 1 กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยนี้คือผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่ได้เดินทางไปต่างประเทศเพื่อการท่องเที่ยว ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2557 – มิถุนายน 2558 และมีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ประกอบด้วยผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางกับบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่วางแผนเดินทางเองร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดใช้หลักโควตาโดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเป็นเกณฑ์ และกำหนดจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 40 คน

ตารางที่ 1: จำนวนตัวอย่างแยกตามรายจังหวัด (Sample Size by province)

ภาค	จังหวัด	จำนวนตัวอย่าง (คน)
ภาคเหนือ	กรุงเทพมหานคร	400
	เชียงใหม่	40
	เชียงราย	40
	พินธุโลก	40
ภาคกลางและตะวันตก	ประจวบคีรีขันธ์	42
	เพชรบุรี	40
	กาญจนบุรี	40
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	40
	ขอนแก่น	40
	อุดรธานี	40
ภาคตะวันออก	ชลบุรี	100
	ระยอง	100
	ตราด	42
ภาคใต้	ภูเก็ต	65
	กระบี่	54
	สุราษฎร์ธานี	47
รวม		1,170

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. จากแบบสอบถามเรื่องการใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ (ดูภาคผนวก) คำนวณค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายหมวดต่างๆ 12 สาขาต่อคน แยกเป็นค่าใช้จ่ายภายในประเทศ (ก่อนการเดินทางไปต่างประเทศและหลังกลับจากต่างประเทศ) และค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่ในต่างประเทศ โดยคำนวณแยกเป็น 4 โซน คือ เอเชีย ยุโรป อเมริกา และ โอเชียเนีย
2. การประมาณรายได้ที่เกิดขึ้นระดับประเทศ จากการใช้จ่ายภายในประเทศของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ ทำโดยการนำค่าใช้จ่ายภายในประเทศต่อคนที่คำนวณได้ในขั้นตอนที่ 1 คูณด้วยจำนวนคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศแยกตามโซน โดยใช้สถิติจำนวนชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศในปี พ.ศ. 2557 ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดังนี้ โซนเอเชียตะวันออกจำนวน 5,346,431 คน โซนยุโรปจำนวน 547,778 คน โซนอเมริกาจำนวน 55,540 คน และโซนโอเชียเนียจำนวน 137,967 คน
3. การใช้จ่ายทางตรงภายในประเทศของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปต่างประเทศ ก่อให้เกิดรายได้ทางอ้อมเกิดขึ้น เนื่องจากธุรกิจรายสาขา 12 สาขามีความเชื่อมโยงกัน ดังนั้น ผลกระทบด้านรายได้ทั้งหมดจึงเป็นผลบวกของรายได้ทางตรงและรายได้ทางอ้อม

การประมาณรายได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในประเทศจากการใช้จ่ายทางตรงของคนไทยทำได้โดยการนำตัวทวีคูณของค่าใช้จ่ายรายสาขาไปคูณรายได้ทางตรงรายสาขา ค่าตัวทวีคูณรายสาขาที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ อ้างอิงจากโครงการการสร้างบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย โดย อนันต์ วัฒนกุลจรัส 2558 ผลต่างของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวต่างประเทศและรายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศจะเป็นทางได้ทางอ้อมที่เกิดขึ้นภายในประเทศที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวต่างประเทศของคนไทย

3. ผลการศึกษา (Results)

ตารางที่ 2 แสดงรายการค่าใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศแยกตามโซน พบว่า ค่าใช้จ่ายภายในประเทศมีค่าสูงสุดสำหรับคนไทยที่เดินทางไปโซนอเมริกาเท่ากับ 30,884 บาทต่อคน รองลงมาเป็นคนไทยที่เดินทางไปโซนโอเชียเนีย (ได้แก่ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์) มีมูลค่า 28,131 บาทต่อคน คนไทยที่เดินทางไปโซนยุโรปมีค่าใช้จ่ายภายในประเทศเท่ากับ 27,171 บาทต่อคน และคนไทยที่เดินทางไปโซนเอเชียมีค่าใช้จ่ายภายในประเทศเท่ากับ 17,556 บาทต่อคน

เมื่อพิจารณาการใช้จ่ายของคนไทยระหว่างที่อยู่ในต่างประเทศ (ตารางที่ 2) พบว่า คนไทยมีรายจ่ายในต่างประเทศสูงสุดในโซนยุโรปเท่ากับ 88,306 บาทต่อคน ตามมาด้วยโซนอเมริกาเท่ากับ 85,742 บาทต่อคน ถัดไปเป็นโซนโอเชียเนียเท่ากับ 73,644 บาทต่อคน และในโซนเอเชียเท่ากับ 28,036 บาทต่อคน ในขณะที่ตารางที่ 3 แสดงค่าใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศในระดับประเทศแยกตามโซน ค่าใช้จ่ายทางตรงนี้ก็คือรายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นกับประเทศนั่นเอง ผลการศึกษพบว่า มีรายได้ทางตรงเกิดขึ้นในประเทศเท่ากับ 114,343 ล้านบาท เมื่อพิจารณารายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศแยกตามโซนพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปโซนเอเชียสร้างรายได้ทางตรงภายในประเทศสูงสุดเท่ากับ 93,863 ล้านบาท รองลงมาเป็นโซนยุโรปเท่ากับ 14,883 ล้านบาท ถัดไปเป็นโซนโอเชียเนียเท่ากับ 3,881 ล้านบาท และโซนอเมริกามีมูลค่าน้อยสุดเท่ากับ 1,715 ล้านบาท

ตาราง 2: ค่าใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ (Thai outbound tourists' spendings)

ประเทศ	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย
ค่าใช้จ่ายภายในประเทศ (บาทต่อคน)	17,556	27,171	30,884	28,131
ค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่ต่างประเทศ (บาทต่อคน)	28,036	88,306	85,742	73,644

ตาราง 3: ค่าใช้จ่ายของคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศระดับประเทศ แยกตามโซน (Thai outbound tourists' spendings by Zone)

ประเทศ	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	รวม
ค่าใช้จ่ายภายในประเทศ (ล้านบาท)	93,863	14,883	1,715	3,881	114,343
ค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่ต่างประเทศ (ล้านบาท)	149,894	48,372	4,762	10,160	213,189

ตารางที่ 4 แสดงรายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายภายในประเทศแยกรายสาขาธุรกิจ 12 สาขา เมื่อพิจารณาแยกตามโซนต่างๆ พบว่า คนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศในทุกโซนทำให้เกิดรายได้ทางตรงภายในประเทศสูงสุดในสาขาของฝากและของที่ระลึก รองลงมาเป็นสาขาบริการขนส่งผู้โดยสารทางเครื่องบินเป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีรายได้ทางตรงเกิดขึ้นใน 3 สาขา คือ บริการนำเที่ยวและบริการจองบริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและบริการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ

ตารางที่ 5 แสดงค่าตัวทวีคูณการใช้จ่ายของธุรกิจท่องเที่ยว 12 สาขา จะพบว่าสาขาบริการอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยวมีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.53 ซึ่งมีความหมายว่า การใช้จ่ายในสาขาบริการอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยว 100 บาท สามารถสร้างรายได้รวมเกิดขึ้น 353 บาท รายได้รวมนี้แบ่งเป็นรายได้ทางตรง 100 บาทและรายได้ทางอ้อม 253 บาท ตัวทวีคูณที่มีค่าสูงๆ ก็ยังสร้างรายได้ทางอ้อมได้มากขึ้น ตัวทวีคูณที่มีค่ารองลงมาเป็นสาขาบริการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์มีค่าเท่ากับ 3.17 การใช้จ่ายในสาขาบริการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์ 100 บาท สามารถสร้างรายได้รวมเกิดขึ้น 317 บาท ตัวทวีคูณของสาขาบริการที่พักและสาขาบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าใกล้เคียงกันประมาณ 2.80 ในขณะที่ตัวทวีคูณของสาขาบริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือมีค่าต่ำที่สุดเท่ากับ 1.75

เมื่อนำตัวทวีคูณรายสาขาไปคูณกับค่าใช้จ่ายทางตรงรายสาขา จะได้รายได้รวมรายสาขาจากการใช้จ่ายภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 6 โดยพบว่ารายได้รวมทุกสาขาจากการใช้จ่ายภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศมีมูลค่าสูงถึง 274,916.439 ล้านบาท โดยที่โซนเอเชียมีรายได้รวมสูงสุดเท่ากับ 226,470.848 ล้านบาท รองลงมาเป็นโซนยุโรปมีค่าเท่ากับ 34,842.269 ล้านบาท ในขณะที่โซนโอเชียเนียมีมูลค่า 9,400.754 ล้านบาท และโซนอเมริกาเท่ากับ 4,202.568 ล้านบาท

ทั้งนี้ เราสามารถคำนวณตัวทวีคูณโดยรวมของการใช้จ่ายภายในประเทศแยกตามโซนได้โดยการนำรายได้รวมหารด้วยการใช้จ่ายทางตรง ผลที่ได้แสดงในตารางที่ 7 ซึ่งพบว่าการท่องเที่ยวของคนไทยไปยังทวีปอเมริกามีค่าตัวทวีคูณสูงที่สุดเท่ากับ 2.45 ซึ่งหมายความว่า การใช้จ่ายทางตรงภายในประเทศของนักท่องเที่ยวคนไทยที่ไปทวีปอเมริกา 100 บาท สามารถสร้างรายได้รวมเกิดขึ้นภายในประเทศเท่ากับ 245 บาท ดังนั้น ควรมีนโยบายส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในโซนอเมริกามากขึ้น

เพราะการที่ตัวทวิคูณมีค่าสูงย่อมสามารถสร้างรายได้รวมที่เกิดขึ้นภายในประเทศได้มากกว่าโซนอื่นๆ ในขณะที่โซนเอเชียและโซนโอเชียเนียมีค่าตัวทวิคูณใกล้เคียงกันประมาณ 2.40 โซนยุโรปมีค่าตัวทวิคูณต่ำที่สุดเท่ากับ 2.34 ซึ่งหมายความว่า การใช้จ่ายทางตรงภายในประเทศของนักท่องเที่ยวคนไทยที่ไปโซนยุโรป 100 บาท สามารถสร้างรายได้รวมเกิดขึ้นภายในประเทศเท่ากับ 234 บาท แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ตัวทวิคูณโดยรวมของการใช้จ่ายภายในประเทศของคนไทยที่ไปต่างประเทศมีค่าเท่ากับ 2.40 ซึ่งหมายความว่า การใช้จ่ายโดยตรงภายในประเทศของนักท่องเที่ยวคนไทยที่ไปต่างประเทศ 100 บาท สามารถสร้างรายได้รวมเกิดขึ้นภายในประเทศเท่ากับ 240 บาท

รายได้ทางอ้อมจากการการใช้จ่ายโดยตรงภายในประเทศของคนไทยที่ไปต่างประเทศสามารถคำนวณได้โดยนำรายได้รวมลบรายได้ทางตรง ผลที่ได้แสดงในตารางที่ 8 ซึ่งพบว่า การท่องเที่ยวของคนไทยไปยังทวีปเอเชียทำให้เกิดรายได้ทางอ้อมภายในประเทศสูงสุดเท่ากับ 132,607.753 ล้านบาท รองลงมาเป็นโซนยุโรปมีมูลค่า 19,958.841 ล้านบาท โซนโอเชียเนียมีมูลค่า 5,519.617 ล้านบาทและโซนอเมริกามีมูลค่า 2,487.264 ล้านบาท เมื่อพิจารณารายสาขาธุรกิจ พบว่า สาขาบริการอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยวมีรายได้ทางอ้อมสูงสุดเท่ากับ 41,142.008 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาบริการที่พักเท่ากับ 25,168.306 ล้านบาท ตามมาด้วยสาขาของฝากและของที่ระลึกเท่ากับ 22,459.839 ล้านบาท ในขณะที่สาขาบริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือมีรายได้ทางอ้อมต่ำสุดเท่ากับ 2,503.270 ล้านบาท

ตารางที่ 4 : รายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายภายในประเทศแยกรายสาขา (Direct Revenue From domestic spendings by sector)

สาขา	เอเชีย		ยุโรป		อเมริกา		โอเชียเนีย	
	ล้านบาท	(ร้อยละ)	ล้านบาท	(ร้อยละ)	ล้านบาท	(ร้อยละ)	ล้านบาท	(ร้อยละ)
ที่พัก	12,451	13.27	1,228	8.25	128	7.46	361	9.30
อาหารและเครื่องดื่ม	5,319	5.67	706	4.74	83	4.84	161	4.15
บริการขนส่งผู้โดยสารทางบก	4,581	4.88	647	4.35	99	5.75	210	5.41
ของฝากและของที่ระลึก	23,059	24.57	4,873	32.74	422	24.62	1,013	26.09
บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ	2,626	2.80	359	2.41	39	2.27	81	2.09
บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือ	2,447	2.61	730	4.90	41	2.40	127	3.28
บริการขนส่งผู้โดยสารทางเครื่องบิน	19,884	21.18	2,312	15.54	238	13.85	631	16.27
อุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยว	13,460	14.34	1,989	13.37	236	13.77	561	14.45
บริการนำเที่ยวและบริการจอง	0	0	0	0	0	0	0	0
บริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0	0	0	0	0	0	0	0
บริการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ	0	0	0	0	0	0	0	0
อื่นๆ	10,035	10.69	2,040	13.70	429	25.04	736	18.96
รวม	93,863	100.00	14,883	100.00	1,715	100.00	3,881	100.00

ตารางที่ 5 : ตัวทวีคูณและรายได้ทางตรงแยกสาขา (Multipliers and direct Revenue by sector)

สาขา	ตัวทวีคูณ	รายได้ทางตรง (ล้านบาท)			
		เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย
บริการที่พัก	2.78	12,451	1,228	128	361
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	2.84	5,319	706	83	161
บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์	3.17	4,581	647	99	210
ของฝากและของที่ระลึก	1.76	23,059	4,873	422	1,013
บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ	2.17	2,626	359	39	81
บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือ	1.75	2,447	730	41	127
บริการขนส่งผู้โดยสารทางเครื่องบิน	1.92	19,884	2,312	238	631
บริการอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยว	3.53	13,460	1,989	236	561
บริการนำเที่ยวและบริการจอง	2.31	0	0	0	0
บริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1.96	0	0	0	0
บริการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ อื่นๆ	2.07	0	0	0	0
	2.58	10,035	2,040	429	736
รวม		93,863	14,883	1,715	3,881
					114,342.965

ตารางที่ 6 : รายได้รวมจากการใช้จ่ายภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ (ล้านบาท)
(Total Revenue From Thai outbound Tourists' domestic spendings)

ประเภท	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	รวม
1. บริการที่พัก	34,570,360	3,408,128	355,360	1,002,386	39,336,235
2. บริการอาหารและเครื่องดื่ม	15,106,596	2,003,985	235,594	457,701	17,803,877
3. บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์	14,526,056	2,051,755	312,987	665,401	17,556,200
4. ขอนฝากและของที่ระลึก	40,695,050	8,599,650	745,208	1,787,161	51,827,069
5. บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ	5,701,079	780,188	84,665	175,987	6,741,918
6. บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือ	4,278,160	1,275,795	72,018	222,398	5,848,371
7. บริการขนส่งผู้โดยสารทางเครื่องบิน	38,200,576	4,442,292	456,412	1,212,761	44,312,042
8. บริการอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยว	47,545,640	7,027,160	834,109	1,981,381	57,388,290
9. บริการนำเที่ยวและบริการจอง	0	0	0	0	0
10. บริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0	0	0	0	0
11. บริการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ	0	0	0	0	0
12. บริการท่องเที่ยวอื่นๆ	25,847,331	5,253,315	1,106,213	1,895,578	34,102,437
รวม	226,470,848	34,842,269	4,202,568	9,400,754	274,916,439

ตารางที่ 7 : ตัวชี้วัดคูณโดยรวมแยกตามโซน (Multirliers by Zone)

โซน	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	รวม
รายได้รวม (ล้านบาท)	226,470.848	34,842.269	4,202.568	9,400.754	274,916.439
การใช้จ่ายทางตรง (ล้านบาท)	93,863	14,883	1,715	3,881	114,342.965
ตัวชี้คูณ	2.41	2.34	2.45	2.42	2.40

ตารางที่ 8 : รายได้ทางอ้อมจากการใช้จ่ายภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ (พื้นที่) (Indirect Revenue From Thai outbound tourists' spendings abroad)

ประเภท	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	รวม
1. บริการที่พัก	22,118,980	2,180,605	227,388	641,352	25,168,306
2. บริการอาหารและเครื่องดื่ม	9,788,057	1,298,448	152,649	296,559	11,535,713
3. บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์	9,944,645	1,404,647	214,273	455,538	12,019,104
4. ของฝากและของที่ระลึก	17,635,654	3,726,754	322,944	774,486	22,459,839
5. บริการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ	3,075,286	420,850	45,670	94,931	3,636,737
6. บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือ	1,831,175	546,077	30,826	95,193	2,503,270
7. บริการขนส่งผู้โดยสารทางเครื่องบิน	18,316,361	2,129,984	218,840	581,493	21,246,678
8. บริการอุปกรณ์เดินทางและท่องเที่ยว	34,085,753	5,037,813	597,978	1,420,464	41,142,008
9. บริการนำเที่ยวและบริการจอง	0	0	0	0	0
10. บริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0	0	0	0	0
11. บริการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ	0	0	0	0	0
12. บริการท่องเที่ยวอื่นๆ	15,811,843	3,213,663	676,715	1,159,601	20,861,821
รวม	132,607,753	19,958,841	2,487,264	5,519,617	160,573,475

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation)

การท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยประกอบไปด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ กิจกรรมการเตรียมตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อนเดินทางไปต่างประเทศ เช่น การเดินทางภายในประเทศจากภูมิลำเนายังจุดหมายปลายทางนอกประเทศ การซื้อกระเป๋าเดินทางและอุปกรณ์เดินทาง การซื้อประกันการเดินทาง การตรวจสภาพร่างกาย การติดต่อว่าจ้างบริษัทตัวแทนนำเที่ยวหรือบริษัททัวร์ การติดต่อจองตั๋วเครื่องบินและที่พัก เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมกิจกรรมหลังจากการเดินทางกลับเข้ามาในประเทศ เช่น การเดินทางภายในประเทศเพื่อกลับไปยังภูมิลำเนาการใช้จ่ายภายในประเทศเหล่านี้ย่อมถือเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นภายในประเทศด้วย

รายได้ทางตรงที่เกิดขึ้นในประเทศอันเนื่องจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศสำหรับปี 2558 มีมูลค่า 114,342.965 ล้านบาท และนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการใช้จ่ายระหว่างอยู่ต่างประเทศเท่ากับ 213,189 ล้านบาท ตัวชี้วัดโดยรวมของการใช้จ่ายภายในประเทศของคนไทยที่ไปต่างประเทศมีค่าเท่ากับ 2.40 เมื่อพิจารณาแยกตามโซนพบว่า มีรายได้ทางตรงเกิดขึ้นภายในประเทศสูงสุดอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชีย มีมูลค่าสูงถึง 93,863 ล้านบาท รองลงมาเป็นกลุ่มทวีปยุโรป มีมูลค่า 14,883 ล้านบาท ถัดไปเป็นโซนโอเชียเนียมีมูลค่า 3,881 ล้านบาท และโซนอเมริกามีมูลค่า 1,715 ล้านบาท ตัวชี้วัดของรายได้รวมมีค่าสูงสุดสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในทวีปอเมริกามีค่าเท่ากับ 2.45 และการเดินทางไปท่องเที่ยวในทวีปยุโรปมีตัวชี้วัดต่ำสุดเท่ากับ 2.34 ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับภาครัฐในการดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ ในการศึกษาข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐควรส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยที่เดินทางไปยังทวีปอเมริกาเนื่องจากมีตัวชี้วัดของรายได้รวมที่เกิดขึ้นภายในประเทศสูงสุด

บรรณานุกรม (References)

ภาษาไทย (Thai)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) ฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงการตลาด, เข้าถึงข้อมูลจาก <http://marketingdatabase.tat.or.th> เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2556.

Tourism Authority of Thailand.(2556). Marketing Tourism Database.Accessed from <http://marketingdatabase.tat.or.th> on 21 July 2556. (In Thai)

ปิยะลักษณ์ พุทธรังค์ (2555). อุปสงค์การท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย, โครงการเมธีวิจัยอาวุโสสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, เชียงใหม่: สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.

PiyalukPuttawong. (2555). *Outbound Tourism Demand of Thai Tourists*, Chiang Mai: Public Policy Studies Institute Foundation. (In Thai)

อนันต์ วัฒนกุลจรัส. (2551). รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาทบทวนการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย, คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ตุลาคม 2551.

Anan Wattanakuljaras.(2551) *A Literature review of tourism satellite accounts for Thailand*, Graduate School of Development Economics, National Institute of Development Administration. October 2551. (In Thai)

อนันต์ วัฒนกุลจรัส. (2552). โครงสร้างบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว, วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 49(1), 215–258.

Anan Wattanakuljaras.(2552). Tourism Satellite Accounts. *NIDA Development Journal*, 49(1), 215-258. (In Thai)

อนันต์ วัฒนกุลจรัส.(2555).เศรษฐกิจการท่องเที่ยวมหภาค, เชียงใหม่: สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.

Anan Wattanakuljaras. (2555). *Tourism: Economy-Wide Perspectives*, Chiang Mai: Public Policy Studies Institute Foundation. (In Thai)

อนันต์ วัฒนกุลจรัส(2558). โครงการการสร้างบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Anan Wattanakuljaras(2558). *Constructing Thailand's Tourism Satellite Accounts*, Research Center, National Institute of Development Administration. (In Thai)

ภาษาอังกฤษ (English)

Chaipinit, W. (2008). *Motivation and behavior of Thai outbound tourists to Europe*. Master Thesis, Prince of Songkha University.

Sirapan, A. (2002). Pull and Push Factors in International Tourism of Thai Tourists, Master Thesis, Mahidol University.

World Tourism Organization (2006). *Thailand: The Asia and the Pacific Intra-regional Outbound Series*. Madrid: World Tourism Organization, retrieved from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284411238>

ภาคผนวก

โครงการสำรวจข้อมูลบัญชีประชาชาติ
ด้านการท่องเที่ยวต่างประเทศของชาวไทย

แบบสอบถามนี้สำหรับผู้ตอบชาวไทยที่เดินทางไปยังต่างประเทศ และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดเก็บข้อมูลบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 - 2558 อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

เลขที่แบบสอบถาม

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....จังหวัด.....วันที่...../...../.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง
2. อายุปี
3. อาชีพปัจจุบัน

☐ 1) ธุรกิจส่วนตัว	☐ 2) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 3) พนักงานบริษัท
☐ 4) แม่บ้าน	☐ 5) นักเรียน/นักศึกษา	☐ 6) เกษียณ
☐ 7) เกษตรกร	☐ 8) ลูกจ้างโรงงาน/คนงาน	☐ 9) อื่นๆ ระบุ.....
4. รายได้ของท่าน (ต่อเดือน)

☐ 1) ไม่มีรายได้	☐ 2) ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 3) 10,000-15,000 บาท
☐ 4) 15,001-30,000 บาท	☐ 5) 30,001-45,000 บาท	☐ 6) 45,001-60,000 บาท
☐ 7) 60,001-75,000 บาท	☐ 8) 75,001-90,000 บาท	☐ 9) มากกว่า 90,000 บาท
5. จังหวัดที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวต่างประเทศ

6. ในรอบปี 57-58 ที่ผ่านมา ท่านได้เดินทางไปยังต่างประเทศจำนวน.....ครั้ง
7. ท่านไปทั้งหมด.....ประเทศ
(โปรดระบุ).....
8. ครั้งล่าสุดท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยว.....วัน

9. วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางท่องเที่ยวในครั้งล่าสุด (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ)
☐ 1) ท่องเที่ยว/พักผ่อน	☐ 2) อบรม/สัมมนา/ประชุม/ดูงาน/ศึกษาระยะสั้น
☐ 3) ติดต่อธุรกิจ	☐ 4) ปฏิบัติราชการ/ปฏิบัติงาน
☐ 5) เยี่ยมญาติ/ เพื่อน	☐ 6) ชมนิทรรศการ/แสดงสินค้า
☐ 7) ได้รับรางวัล	☐ 8) ไหว้พระ ปฏิบัติธรรม
☐ 9) ช้อปปิ้ง	☐ 10) คาสีโน
☐ 11) เล่น-ชม-แข่งกีฬา	☐ 12) ดูคอนเสิร์ต
☐ 13) อื่นๆ ระบุ.....	
10. ท่านจัดการการท่องเที่ยวครั้งล่าสุดโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ 1) ชื้อแพ็คเกจทัวร์	บาท/คน
☐ 2) ชื้อแพ็คเกจทัวร์บางส่วน(เช่น ชื้อตั๋วเครื่องบิน)	บาท/คน
☐ 3) จัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองทั้งหมด.....	บาท/คน

ตอนที่ 3 ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงสำหรับการท่องเที่ยวในครั้งล่าสุด

11. ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ ท่านรับผิดชอบค่าใช้จ่ายจำนวน.....คน (รวมทั้งตัวท่านด้วย)
12. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้ รายจ่ายที่ต้องจ่ายเอง (ไม่นับเงินที่จ่ายให้บริษัททัวร์) คือหมวดใด (โปรดลำดับความสำคัญด้วย 1, 2, 3, 4 และ 5 โดยที่เลข 1 คือจ่ายมากที่สุด และ 5 คือ จ่ายน้อยสุด)
☐ 1) ค่าที่พัก	☐ 2) ค่าของฝากและของที่ระลึก
☐ 3) ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม	☐ 4) ค่าเดินทาง
☐ 5) อื่นๆ (ระบุ).....	

13. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยเพื่อเตรียมตัวก่อนออกจากประเทศไทย

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คน)
1) ค่าเสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัว เช่น ชุดว่ายน้ำ เสื้อหนาว ครีม สบู่	
2) ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ เช่น ค่ายา วิตามิน วัคซีน	
3) ค่าประกันอุบัติเหตุ/ค่าประกันสุขภาพ	
4) ค่าอุปกรณ์สำหรับเดินทางท่องเที่ยว เช่น กล้องถ่ายรูป เต็นท์ อุปกรณ์กีฬา กระเป๋าเดินทาง รองเท้า	
5) ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	
6) ค่าของฝากและของที่ระลึก	
7) ค่าตรวจเช็คสภาพรถ/ค่าเช่ารถ	
8) ค่าโดยสารเครื่องบินภายในประเทศ	
9) ค่าโดยสารรถไฟ รถไฟฟ้า	

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คน)
10) ค่าโดยสารเรือ	
11) ค่าโดยสารรถประจำทาง รถตู้ รถแท็กซี่	
12) ค่าที่พัก	
13) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าจอดรถ ค่าผ่านทาง (ระบุ).....	

14. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยระหว่างเดินทางกลับภูมิลำเนา

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คน)
1) ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	
2) ค่าของฝากและของที่ระลึก	
3) ค่าโดยสารเครื่องบินภายในประเทศ	
4) ค่าโดยสารรถไฟ รถไฟฟ้า	
5) ค่าโดยสารเรือ	
6) ค่าโดยสารรถประจำทาง รถตู้ รถแท็กซี่	
7) ค่าที่พัก	
8) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าจอดรถ ค่าผ่านทาง (ระบุ).....	

15. ค่าใช้จ่ายในขณะที่อยู่ในต่างประเทศ

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คน)
1) ค่าเสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัว เช่น ชุดว่ายน้ำ เสื้อหนาว ครีม สบู่	
2) ค่าอุปกรณ์สำหรับเดินทางท่องเที่ยว เช่น กล้องถ่ายรูป เต็นท์ กระเป๋าเดินทาง	
3) ค่าโดยสารในขณะที่อยู่ในต่างประเทศ (เช่น แท็กซี่ รถประจำทาง รถไฟ เรือ)	
4) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (กรณีที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือเช่ารถ)	
5) ค่าเช่าพาหนะสำหรับท่องเที่ยว ค่าเช่ารถตู้ รถมอเตอร์ไซด์ เรือ จักรยาน	
6) ค่าที่พัก (เฉพาะผู้ที่ไม่ได้มากับทัวร์) ☐ บ้านตนเอง/ญาติ/เพื่อนคืน ☐ โรงแรมคืน ☐ เกสท์เฮาส์คืน ☐ บังกาโล/รีสอร์ทคืน ☐ บ้านพักอุทยานและกางเต็นท์คืน ☐ โฮมสเตย์คืน ☐ อื่นๆ ระบุ.....จำนวนคืน	

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/คน)
7) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกีฬา เช่น ปีนเขา พายเรือ เล่นกอล์ฟ (ระบุ).....	
8) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบันเทิง เช่น สวนสนุกสวนสัตว์ การแสดง ชมศิลปะ (ระบุ).....	
9) ค่าบริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ค่าผ่านประตูเข้า พิพิธภัณฑ์ วัด พระราชวัง (ระบุ).....	
10) สินค้าอุปโภคบริโภค เช่น เพอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ ภาพเขียน จักรยาน (ระบุ).....	
11) ทำบุญ / บริจาค (ระบุ).....	
12) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น เรียนภาษา เรียนทำอาหาร เรียนศิลปะ แชน้ำแร่ (ระบุ).....	
13) ค่าอาหารและเครื่องดื่ม.....บาท/วัน/คน รวมค่าอาหารและเครื่องดื่มขณะที่อยู่ในต่างประเทศทั้งหมดบาท/คน	
14) ค่าของฝาก เช่น สินค้าหัตถกรรม/ผ้า/เสื้อผ้า/ขนม/อาหาร (ระบุ).....บาท/คน รวมค่าของฝากขณะที่อยู่ในต่างประเทศทั้งหมดบาท	